

Додатак 1

IFLA/UNESCO Манифест за јавне библиотеке

Капија знања

Слобода, благостање и напредак друштва и појединаца основне су људске вредности. Оне се могу досегнути само ако су грађани добро информисани и способни да остварују своја демократска права и играју активну улогу у друштву. Конструктивно учешће у демократији и њен развој зависе од задовољавајућег образовања, као и од постојања слободног и неограниченог приступа знању, замислима, култури и информацијама).

Јавна библиотека, као локална капија знања, пружа основне услове за учење током читавог живота, самостално доношење одлука, и културни напредак појединаца и друштвених група.

Овај манифест проглашава да организација UNESCO верује да су јавне библиотеке животна снага образовања, културе и информисања, и неопходни чиниоци друштвеног живота који негују мир и духовно благостање, делујући на умове мушкараца и жена.

Због тога, UNESCO позива државне и локалне владе да подрже јавне библиотеке и да се активно заузму за њихов развој.

Јавна библиотека

Јавна библиотека је локални центар информација који омогућава да све врсте знања и информација буду одмах на располагању корисницима.

Услуге јавне библиотеке почивају на начелу равноправног приступа за све, без обзира на старосно доба, расу, пол, веру, националност, језик, или друштвени положај. За оне кориснике који из било ког разлога не могу да користе редовне услуге и грађу обавезно треба обезбедити посебне услуге и грађу, на пример за припаднике језичких мањина, особе с инвалидитетом, или људе који су у затвору или болници.

Обавезно је да све старосне групе могу да нађу грађу и информације који одговарају њиховим потребама. Колекције и услуге обавезно треба да обухвате све врсте одговарајућих медија и модерних технологија, као и традиционалну грађу. Од темељног значаја је да буду веома доброг квалитета и да одговарају локалним потребама. Сви извори обавезно треба да одражавају савремена кретања и еволуцију друштва, као и сећања на прошле људске подухвате и напоре духа.

Колекције и услуге не смеју да подлежу било ком облику идеолошке, политичке или верске цензуре, као ни комерцијалним притисцима.

Задаци јавне библиотеке

Језгро услуга јавне библиотеке треба да чине следећи најважнији задаци који се односе на информације, описмењавање, образовање и културу:

1. стварање и неговање читалачких навика код деце од раног узраста;
2. подршка индивидуалном образовању и самообразовању, као и формалном образовању на свим нивоима;
3. пружање могућности за лични креативни развој;
4. подстицање маште и креативности код деце и младих;

5. повећање свести о културном наслеђу, разумевања уметности, научних достигнућа и открића;
6. омогућавање приступа културном изражавању које се остварује кроз све сценске уметности;
7. унапређивање дијалога међу културама и неговање културне разноликости;
8. подршка усменој традицији;
9. обезбеђивње приступа информацијама о друштвеној заједници за све грађане;
10. пружање одговарајућих информационих услуга локалним предузећима, удружењима и групама људи сличних интересовања;
11. допринос унапређењу вештина информатичке и компјутерске писмености;
12. подршка и учествовање у књижевним активностима и програмима намењеним свим старосним групама, и покретање таквих активности, ако је неопходно.

Финансирање, правни прописи и мреже

У начелу, услуге јавне библиотеке су бесплатне. За јавну библиотеку су одговорни локални и државни органи управе. Њен рад обавезно треба да се одвија на основу посебних правних прописа и треба да га финансирају локални и државни органи управе. Она обавезно треба да буде суштински елемент сваке дугорочне стратегије у области културе, снабдевања информацијама, описмењавања и образовања.

Да би се обезбедила координација и сарадња библиотека на националном нивоу, прописи и стратешки планови такође морају да дефинишу и унапређују националну библиотечку мрежу која почива на усвојеним стандардима за ову делатност.

Мреже јавних библиотека обавезно треба да буду организоване у сагласју са националним, регионалним, истраживачким и специјалним библиотекама, као и са библиотекама у основним и средњим школама, и на универзитетима.

Свакодневни рад и управљање

Обавезно треба да се утврди јасна политика која ће одредити циљеве, приоритете и услуге, у складу са потребама локалне заједнице. Јавну библиотеку треба ефикасно организовати, и одржавати професионалне стандарде рада.

Треба обезбедити сарадњу са кључним партнерима, на пример са корисничким групама и људима других струка, на локалном, регионалном, државном и међународном нивоу.

Услуге обавезно треба да буду физички доступне свим члановима заједнице. За то су потребни: библиотечке зграде на добрим местима, добри простори за читање и учење, као и одговарајуће технологије и довољно радно време које одговара корисницима. То такође подразумева теренске услуге, за оне који не могу да посећују библиотеку.

Библиотечке услуге обавезно треба да буду прилагођене различитим потребама заједница у сеоским и градским подручјима.

Библиотекар је активни посредник између корисника и извора. Да би се осигурале одговарајуће услуге, незаобилазно је стручно усавршавање и континуирано образовање библиотекара.

Да би се корисницима помогло да имају користи од свих извора, неопходне су промотивне услуге на терену и програми образовања корисника.

Примена Манифеста

Позивају се сви који доносе одлуке на државном и локалном нивоу, и шира библиотечка заједница, у целом свету, да примене начела из овог манифеста.

Овај манифест је сачињен у сарадњи са Међународном федерацијом библиотечких удружења и институција – IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions).

Манифест се може видети на Web презентацији IFLA-е, на више од двадесет језика: <http://www.ifla.org/VII/s8/unesco/manif.htm>

